

Kdo odčinil Bílou horu

Vzdělávací cíl: Žáci jsou schopni za pomoci obrazových a textových pramenů interpretovat pomník jako doklad historických událostí. Vysvětlí vlastními slovy jeho původní symbolický význam, navrhnou, jak by se měla k pomníku zachovat místní komunita v současné době, a zdůvodní svůj názor.

Klíčová slova: odsun, národní symboly, pomník, historická změna, příčiny a důsledky, textová analýza

Práce s jednotlivými slidy:

Poznámky:

1 ZKOUMÁNÍ FOTOGRAFIE (5 min.)

Prohlížení fotografie pomníku pomocí lupy.

2 ANALÝZA DŮLEŽITÝCH PRVKŮ (5 min.)

Označování konkrétních prvků na fotografii a jejich popis.

3 INTERPRETACE FOTOGRAFIE (5 min.)

Interpretace pomníku a jeho účelu v návaznosti na předchozí popis. Odpovídání na otázku: ? Koho nebo co by pomník mohl připomínat?

Žulový pomník v Malontech byl odhalen 19. května 1946 novými českými osídlenci obce. V jeho horní části byl osazen drobný reliéf s portrétem Edvarda Beneše, na podstavci reliéf se symbolickým výjevem orajícího rolníka a pamětní nápis. Podobný motiv oráče byl využit na dekrettech o vlastnictví půdy, které byly novým osídlencům v pohraničních obcích slavnostně předávány během roku 1946.

4 ČTENÍ PROJEVU A OZNAČOVÁNÍ VÝRAZŮ (10 min.)

Čtení úryvku projevu ministra výživy V. Majera z roku 1945 za pomoci lupy. Srovnávání faksimile a přepisu textu. Označování v textu:

a) tři slovní spojení, jimiž autor charakterizuje pobělohorské období (modře)

Žáci mohou označit pojmy zdůrazňující všeobecný úpadek (národní porážka, nešťastná doba našich národních dějin, temno), nečeský původ nových majitelů půdy (hordy cizáků), útlak českých obyvatel (poroba, poddanství, spoután okovy).

b) tři slovní spojení, jimiž autor charakterizuje rok 1945 (červeně)

Žáci mohou označit pojmy zdůrazňující konec války jako zásadní vývojový přelom (boj vítězně skončen, opět svobodni), nutnost nápravy minulých křivd (akt prosté spravedlnosti, spravedlivé odplaty, odčinění neblahého dědictví) a formu této nápravy (bez náhrady konfiskován zemědělský majetek Němců).

Označováním klíčových pojmů by si žáci měli uvědomit vztah, který autor konstruuje mezi dvěma časově vzdálenými epochami.

5 INTERPRETACE PROJEVU (5 min.)

Odpovídání na otázku: ? Jak a proč rok 1945 reagoval na události Bílé hory?

V odpovědi žáci shrnují závěry z předchozí četby textu a z označování jeho klíčových slov. Měli by si uvědomit, že zažitý negativní obraz Bílé hory jako celonárodní tragédie byl po skončení 2. světové války řadou politiků využit k odůvodnění rozsáhlých majetkoprávních postihů uplatněných vůči německému a maďarskému obyvatelstvu. Konfiskace především zemědělské půdy byly veřejnosti účelově prezentovány jako přirozená a spravedlivá náprava údajných křivd, které „národ“ utrpěl před několika staletími.

6 ČTENÍ KRONIKY (5 min.)

Čtení úryvku z obecní kroniky. Srovnávání faksimile a přepisu textu.

a) tři slovní spojení, jimiž autor charakterizuje pobělohorské období (modře)

Žáci mohou označit pojmy zdůrazňující všeobecný úpadek (národní porážka, nešťastná doba našich národních dějin, temno), nečeský původ nových majitelů půdy (hordy cizáků), útlak českých obyvatel (poroba, poddanství, spoután okovy).

b) tři slovní spojení, jimiž autor charakterizuje rok 1945 (červeně)

Žáci mohou označit pojmy zdůrazňující konec války jako zásadní vývojový přelom (boj vítězně skončen, opět svobodni), nutnost nápravy minulých křivd (akt prosté spravedlnosti, spravedlivé odplaty, odčinění neblahého dědictví) a formu této nápravy (bez náhrady konfiskován zemědělský majetek Němců).

Označováním klíčových pojmů by si žáci měli uvědomit vztah, který autor konstruuje mezi dvěma časově vzdálenými epochami.

7 INTERPRETACE ZJIŠTĚNÝCH INFORMACÍ (5 min.)

Odpovídání na otázku: ? Kdo a jakým způsobem podle textu odčinil (v Malontech) Bílou horu?

Žáci mohou v odpovědi uvést obecně Čechy, nové obyvatele obce, ty, kteří provedli odsun Němců apod. Zároveň si mohou znovu uvědomit paradoxní spojení obecného hesla a lokálních událostí.

8 ROZHODNUTÍ O OSUDU POMNÍKU (5 min.)

Žáci na základě informací, které postupně získali z fotografie a obou textů, řeší úkol: ? Rozhodněte o dalším osudu pomníku v Malontech. Vyberte jednu ze tří možností (ponechat beze změny / upravit / odstranit) a svůj výběr zdůvodněte.

Otázka se dotýká obecnějšího tématu úlohy historických pomníků v současném veřejném prostoru. Žáky záměrně nevede k jediné správné odpovědi, ale ke zformulování vlastního postoje a argumentů.